SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2764

av Jan Riise m.fl. (MP)

Sanningskommissionen för det samiska folket

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna och uppmärksamma de slutsatser och förslag som lämnas i Sanningskommissionen för det samiska folkets betänkande och snarast påbörja planering för genomförande av förslag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sanningskommissionen för det samiska folket lämnade över sin slutrapport till regeringen i slutet av september i år, 2026. Den belyser de övergrepp och strukturella oförrätter som samerna, både individuellt och som urfolk, har utsatts för under mycket lång tid.

Den strukturella diskriminering det har inneburit har orsakat förlust av inflytande, språk, kultur, marker och samhörighet. Kommissionens arbete visar dessvärre också tydligt att samers rättigheter åsidosätts än i dag. Samtidigt präglas många samers vardag av rasism, hat och hot. Betänkandet, ”Markerna berättar och minns – konsekvenser för samer av svensk politik” (SOU 2026:58), lämnar ett stort antal förslag på åtgärder som tillsammans kan bidra till försoning och upprättelse för det samiska folket, som kan ligga till grunden för en förändring.

För Miljöpartiet är det av yttersta vikt att det samiska folket fullt ut ska kunna åtnjuta de rättigheter de har enligt svensk lag. Det är också en självklarhet för Miljöpartiet att Sverige ska respektera och följa de internationella konventioner som Sverige sedan flera decennier tillbaka har åtagit sig att följa. För oss innebär det att politiken ska vidta särskilda åtgärder i syfte att bevara, skydda och utveckla det samiska folkets språk, kultur, egenmakt och inflytande.

Miljöpartiet ser Sanningskommissionens uppmaningar som en möjlighet. En möjlighet att öka och sprida kunskap och förståelse om Sveriges och Europas enda erkända urfolk. En möjlighet att påminna oss om vad Sverige har varit och till viss del fortfarande är, och vad vi människor är kapabla att göra mot varandra. Liknande sanningskommissioner bland annat i Kanada har lett till omfattande politiska och strukturella förändringar i syfte att dels stoppa fortsatt strukturell diskriminering av urfolken och dels reparera de skador och oförrätter som den kanadensiska staten har åsamkat de olika urfolkssamhällena. Liknande förhållanden har den svenska sanningskommissionen har identifierat i Sverige; ett motsvarande arbete här bör snarast planeras och sättas i verket.

Vår bestämda uppfattning är att Sanningskommissionens arbete ska ligga till grund för en ny riktning för svensk samepolitik. Som ett första steg förtjänar det samiska folket att den sanning som nu är klarlagd också erkänns och att en process för försoning inleds. För det krävs dialog, ansvarstagande och en vilja till förändring. “Markerna berättar och minns” är förstås ingen slutrapport i betydelsen det sista som sägs, utan snarare ett viktigt inlägg i en fortsatt diskussion och utveckling av förtroende och gemenskap.

Miljöpartiet välkomnar det gedigna och betydelsefulla arbete som Sanningskommissionen för det samiska folket genomfört. Vi i Miljöpartiet ser nu att processen framåt behöver ta tid och bidra till att det allmänna uppmärksammar, erkänner och respekterar Sápmi och samernas traditionella områden så att landet får möjlighet att enas och läka tillsammans med det samiska folket.

Jan Riise (MP)

Ajda Asgari (MP) *Camilla Hansén (MP)*